

2022. GADĀ ENERGOEFEKTIVITĀTES MONITORINGA SISTĒMAS IETVAROS PAZIŅOTIE PASĀKUMI UN TO REZULTĀTĀ IEGŪTIE ENERĢIJAS IETAUPĪJUMI

Būvniecības valsts kontroles birojs (turpmāk – Birojs) sagatavojis apkopojumu par 2022. gadā iegūtajiem enerģijas ietaupījumiem (turpmāk – Pārskats), ievērojot Energoefektivitātes likuma (turpmāk – Likums) 4.¹ panta pirmo daļu¹ un Ministru kabineta 2022. gada 22. oktobra noteikumu Nr. 660 “Energoefektivitātes monitoringa noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 660) 6.5. apakšpunktu².

1. Energoefektivitātes politikas pasākumi, kas saņēmuši kādu no atbalsta veidiem, un to ietaupījums

AS “Attīstības finanšu institūcija Altum” ziņoto energoefektivitātes paaugstināšanas projektu enerģijas ietaupījums 2022. gadā ir **14,328 GWh**. Ņemot vērā šo pasākumu dzīves cikla ilgumu, periodā līdz 2030. gadam iegūtais kopējais kumulatīvais enerģijas ietaupījums būs **128,951 GWh**. Ziņotie projekti aptver privātmāju energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus, kā arī uzņēmumu energoefektivitātes paaugstināšanu.

Papildus tam ir saņemta informācija arī par 2021. gadā īstenotajiem energoefektivitātes projektiem, kuri netika iekļauti ziņojumā par 2021. gadu, ar enerģijas ietaupījumu **3,690 GWh** (kumulatīvi līdz 2030. gadam – **36,900 GWh**).

Centrālās finanšu un līgumu aģentūras iesniegtajā pārskatā par 2022. gadu, ņemot vērā laika nobīdi attiecībā uz datu ziņošanu pēc projektu pabeigšanas, nav iekļauts neviens projekts, kur ieviešana ir noslēgusies 2022. gadā³.

Enerģijas ietaupījumi un to sīkāks sadalījums norādīts 1. tabulā.

1. tab. Energoefektivitātes politikas pasākumi, kas saņēmuši kādu no atbalsta veidiem

Nr. p. k.	Pasākums	Jauns enerģijas ietaupījums 2021. gadā, GWh	Jauns enerģijas ietaupījums 2022. gadā, GWh
1.	AS “Attīstības finanšu institūcija Altum” ziņotie energoefektivitātes paaugstināšanas projekti		
1.1.	Uzņēmumu energoefektivitātes paaugstināšana	3,496	13,129
1.2.	Privātmāju energoefektivitātes paaugstināšana	0,194	1,199
	KOPĀ:	3,690	14,328

2. Lielie uzņēmumi un lielie elektroenerģijas patērētāji

2022. gadā lielā uzņēmuma statusam⁴ atbilda 260 komersanti, kas ir par 15 komersantiem mazāk salīdzinājumā ar 2021. gadu. Komersantu sadalījums pēc darbības

¹ Būvniecības valsts kontroles birojs apkopo un katru gadu līdz 1. martam iesniedz atbildīgajai ministrijai informāciju par energoefektivitātes monitoringa ietvaros iegūto enerģijas ietaupījumu.

² Atbildīgā iestāde iesniedz Ekonomikas ministrijā Energoefektivitātes likuma 4.¹ panta pirmajā daļā norādīto informāciju par aizpagājušo kalendāra gadu un publicē to savā tīmekļvietnē.

³ Ja attiecināms, informācija par enerģijas ietaupījumiem no 2022. gadā pabeigtiem projektiem tiks iekļauta ziņojumā par 2023. gadā sasniegtajiem enerģijas ietaupījumiem.

⁴ saskaņā ar Likuma 10. panta pirmās daļas prasībām

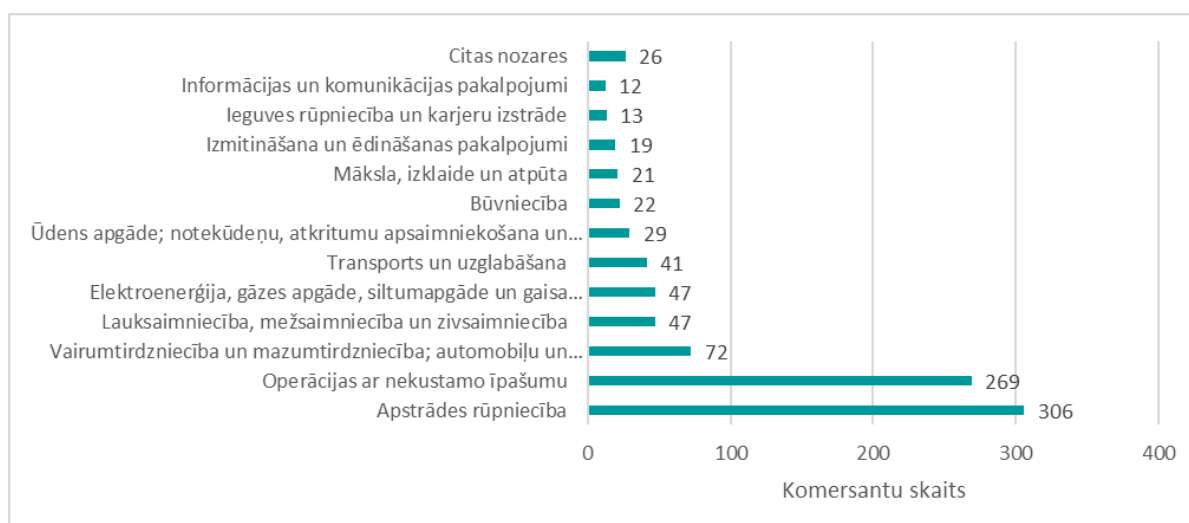
veidiem (NACE 2. red.), atlasot nozares, kur ir lielākais lielo uzņēmumu skaits, apkopots 1. attēlā.

1. att. Lielo uzņēmumu sadalījums atsevišķās nozarēs 2022. g.

Salīdzinot 2022. gada lielo uzņēmumu sadalījumu ar 2019. līdz 2021. gadu, secināms, ka joprojām vislielākais lielo uzņēmumu skaits ir apstrādes rūpniecībā un vairumtirdzniecībā, kopā veidojot gandrīz pusi jeb 43,5 % no kopējā lielo uzņēmumu skaita.

2022. gadā lielo elektroenerģijas patērētāju⁵ statusam kopā atbilda 1099 komersanti, no kuriem 175 komersanti vienlaikus atbilda arī lielā uzņēmuma statusam. Tādējādi tikai lielā elektroenerģijas patērētāja statusam 2022. gadā atbilda 924 komersanti. Salīdzinājumā ar 2021. gada datiem (897 komersanti), ir vērojamas neliels pieaugums lielo elektroenerģijas patērētāju skaitā, savukārt skatoties arī iepriekšējos gadus (2019. gadā 933 komersanti, 2020. gadā 929 komersanti), var teikt, ka lielo elektroenerģijas patērētāju skaits kopumā ir stabils. Nozares (darbības veidi atbilstoši NACE 2. red.) ar vislielāko lielo elektroenerģijas patērētāju skaitu apkopotas 2. attēlā.

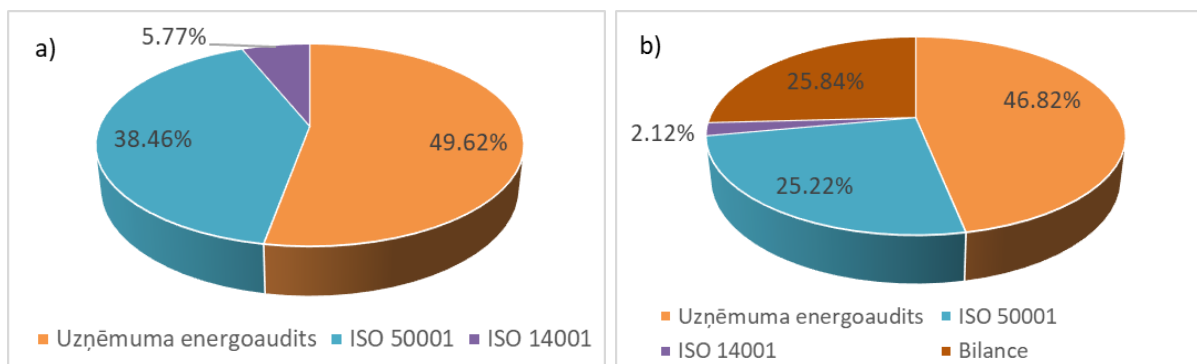
2. att. Lielo elektroenerģijas patērētāju sadalījums atsevišķās nozarēs 2022.g.

⁵ saskaņā ar Likuma 12. panta pirmās daļas prasībām

Apstrādes rūpniecība un operācijas ar nekustamo īpašumu ir divas nozares, kurās joprojām darbojas vislielākais lielo elektroenerģijas patērētāju skaits. Vienlaikus jāatzīmē, ka ievērojama daļa (22,4 %) no sākotnēji identificētajiem lielajiem elektroenerģijas patērētājiem iesniedz elektroenerģijas patēriņa bilanci, jo paši nepatērē visu elektroenerģiju, bet daļu nodod citiem apakšlietotājiem. Lielākā daļa no šiem komersantiem (78 %) pārstāv nozari, kura nodarbojas ar operācijām ar nekustamo īpašumu.

2.1. Lielo uzņēmumu un lielo elektroenerģijas patērētāju Likuma prasību izpilde

Lielajiem uzņēmumiem un lielajiem elektroenerģijas patērētājiem gada laikā pēc iekļaušanas sarakstā ir jāveic uzņēmuma energoaudits vai jāievieš sertificēta energopārvaldības sistēma (turpmāk – ISO 50001) vai vides pārvaldības sistēma ar papildinājumu (turpmāk – ISO 14001). Papildus tam, lielajiem elektroenerģijas patērētājiem, kuri paši nepatērē elektroenerģiju, bet nodod to citiem apakšlietotājiem, ir iespēja iesniegt apstiprinātu elektroenerģijas patēriņa bilanci, kas apliecina apakšlietotājiem nodotās elektroenerģijas apjomu. 3. attēlā ir apkopota informācija par visu lielo uzņēmumu un lielo elektroenerģijas patērētāju procentuālo sadalījumu attiecībā uz Likumā noteikto prasību izpildi.

3. att. Lielo uzņēmumu (a) un lielo elektroenerģijas patērētāju (b) prasību izpilde

Analizējot Likuma prasību izpildi, var secināt, ka visbiežāk ir izvēlēts uzņēmuma energoaudits. 2022. gadā kopā veikti 280 uzņēmumu energoauditi, no kuriem 49 veikti pie lielajiem uzņēmumiem un 223 – pie lielajiem elektroenerģijas patērētājiem (jeb mazajiem un vidējiem uzņēmumiem). 8 uzņēmumu energoauditi veikti pie uzņēmumiem, kas 2022. gadā neatbilst ne lielā uzņēmuma, ne lielā elektroenerģijas patērētāja kritērijam, tādējādi informācija par veikto uzņēmuma energoauditu sniegta brīvprātīgi. Dati par veiktajiem energoauditiem no 2019. līdz 2022. gadam apkopoti 2. tabulā.

2. tab. Veikto uzņēmumu energoauditu skaits

	2019. gads	2020. gads	2021. gads	2022. gads
Lielajos uzņēmumos veikto uzņēmumu energoauditu skaits	9	18	54	49
Lielajos elektroenerģijas patērētājos veikto uzņēmumu energoauditu skaits	41	38	47	223
Brīvprātīgi veikto uzņēmumu energoauditu skaits	2	3	-	8
Kopējais veikto uzņēmumu energoauditu skaits	52	59	101	280

Ņemot vērā, ka uzņēmumu energoaudits atbilstoši normatīvajā regulējumā⁶ noteiktajam jāveic ik pēc četriem gadiem, vērojams cikliskums veikto uzņēmumu energoauditu skaitā.

2.2. Energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi un to ietaupījums lielajos uzņēmumos un lielajos elektroenerģijas patērētājos

Kopš 2023. gada energoefektivitātes monitoringa sistēma tiek uzturēta elektroniskajā vidē (Energoresursu informācijas sistēma (ERIS)), kur ar informatīviem paziņojumiem komersantiem tiek atgādināts par ikgadējo pārskatu iesniegšanu. 2023. gadā, kad komersanti atskaitījās par 2022. gadā ieviestajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, iesniegts par 73 % vairāk pārskatu salīdzinājumā ar situāciju pirms ERIS ieviešanas 2022. gadā. Tukšo pārskatu īpatsvars veidoja 32 % no kopējā iesniegto ikgadējo pārskatu skaita par 2022. gadā īstenotajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem. Komersantiem, ņemot vērā savas iespējas un prioritātes, ir iespējams plānot sertificētajā energopārvaldības sistēmā vai sertificētajā papildinātajā vides pārvaldības sistēmā, vai uzņēmuma energoaudita pārskatā norādītos energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus, ievērojot sertifikāta vai uzņēmuma energoaudita derīguma termiņu. Tādējādi tukšs pārskats nozīmē, ka konkrētajā pārskata gadā komersants nav īstenojis energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus un ieteikto pasākumu ieviešana jau ir veikta pilnā apmērā iepriekšējos gados vai plānota kādā no nākošajiem gadiem.

Lielo uzņēmumu un lielo elektroenerģijas patērētāju uzņēmumu energoauditu, ISO 50001, ISO 14001 ar papildinājumu ieviešanas rezultātā konstatēto pasākumu ieviešana 2022. gadā kopā devusi jaunus enerģijas ietaupījumus **126,233 GWh** apmērā (skat. 3. tabulu). Šāda enerģijas ietaupījuma iegūšanai lieli uzņēmumi un lieli elektroenerģijas patērētāji 2022. gadā ieguldījuši vairāk nekā 126,5 miljonus *euro*.

3. tab. Lielajos uzņēmumos un lielajos elektroenerģijas patērētājos īstenotie energoefektivitātes pasākumi

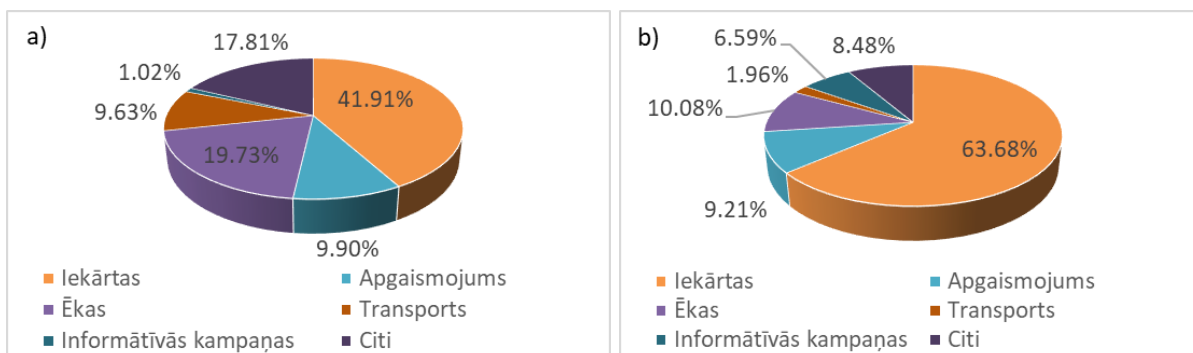
Nr. p. k.	Pasākums	Jauns enerģijas ietaupījums 2022. gadā, GWh
1.	Lielo uzņēmumu energoauditu, energopārvaldības sistēmu un vides pārvaldības sistēmu ieviešanas rezultātā konstatēto pasākumu īstenošana	52,936
2.	Lielo elektroenerģijas patērētāju energoauditu, energopārvaldības sistēmu un vides pārvaldības sistēmu ieviešanas rezultātā konstatēto pasākumu īstenošana	73,297
KOPĀ:		126,233

Ņemot vērā šo pasākumu dzīves cikla ilgumu⁷, periodā līdz 2030. gadam iegūtais kopējais kumulatīvais enerģijas ietaupījums veidos **975,923 GWh**.

Skatoties ieviesto energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu kategorijas, redzams, ka gan lieli uzņēmumi, gan lieli elektroenerģijas patērētāji 2022. gadā lielāko enerģijas ietaupījumu sasniedza, veicot energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus kategorijā "Iekārtas" (skat. 4. attēlu), šajā kategorijā sasniedzot enerģijas ietaupījumu attiecīgi **22,185 GWh** un **46,673 GWh** apmērā.

⁶ Likuma 10. panta ceturtais daļas 1. apakšpunkts, 12. panta trešās daļas 3. apakšpunkts

⁷ Pasākuma dzīves cikla ilgums atkarībā no pasākuma veida var būt robežās no 1 gada (informatīvie pasākumi) līdz pat 20-30 gadiem (ēku atjaunošanas pasākumi).

4. att. Lielo uzņēmumu (a) un lielo elektroenerģijas patērētāju (b) ieviesto energoefektivitātes pasākumu enerģijas ietaupījuma sadalījums pēc kategorijām

Analizējot veiktos energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus pēc skaita, jāatzīmē, ka lielākā daļa īstenoto energoefektivitātes pasākumu tā pat kā iepriekšējā gadā bija saistīti ar apgaismojuma maiņu (504 pasākumi), savukārt enerģijas ietaupījumu ziņā šo pasākumu ietaupījums veido tikai 9 % no kopējā sasniegtā enerģijas ietaupījuma. Otrajā vietā pasākumu skaita ziņā ir ar iekārtu nomaiņu, ierēgulēšanu un citiem iekārtu uzlabojumiem saistīti pasākumi (411 pasākumi), un, kā iepriekš minēts un redzams 4. attēlā, šo pasākumu enerģijas ietaupījumu īpatsvars ievērojami pārsniedz citās kategorijās ziņotos, kopā veidojot 54,5 % no kopējā sasniegtā enerģijas ietaupījuma. Sīkāks pasākumu sadalījums parādīts 4. tabulā.

4. tab. Lielo uzņēmumu un lielo elektroenerģijas patērētāju ieviesto pasākumu sadalījums kategorijās

Kategorija	Ieviesto pasākumu skaits	Sasniegtais enerģijas ietaupījums, GWh
Apgaismojums	504	11,991
Iekārtas	411	68,858
Ēka	191	17,829
Cits	165	15,646
Transports	84	6,535
Informatīvās kampaņas	46	5,374
KOPĀ	1401	126,233

Ievērojot Likuma 10. panta 10. daļā un 12. panta 16. daļā noteikto, ka pienākums ziņot par ieviestajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem un to rezultātā sasniegto enerģijas ietaupījumu lielajam uzņēmumam un lielajam elektroenerģijas patērētājam saglabājas arī tādā gadījumā, ja tas ir zaudējis lielā uzņēmuma vai lielā elektroenerģijas patērētāja statusu, 2022. gadā šādu uzņēmumu ziņotais enerģijas ietaupījums veido **1,876 GWh**, kas periodā līdz 2030. gadam, ievērojot pasākumu dzīves laiku, kumulatīvi veidos uzkrāto enerģijas ietaupījumu **12,382 GWh**.

2.3. Lēmumi par Likuma 10. un 12. panta prasību neizpildi

Ievērojot tiesību aktos noteikto, Birojs 2022. gadā 94 lielajiem elektroenerģijas patērētājiem nosūtīja atgādinājumus pirms energoefektivitātes nodevas piemērošanas. Informāciju par Likuma 12. panta prasību izpildi neiesniedza 24 lielie elektroenerģijas patērētāji, kā rezultātā minētajiem subjektiem tika pieņemti lēmumi par energoefektivitātes nodevas piemērošanu. No pieņemtajiem lēmumiem 19 lēmumi (2021. gadā tādi bija 10 lēmumi)

kļuva neapstrīdami vai tie tika atstāti negrozīti atbilstoši Administratīvā procesa likuma 76. panta ceturtajai daļai un 81. panta otrās daļas 1. punktam.

Ņemot vērā minēto, lēmumi par energoefektivitātes nodevas piemērošanu tika pieņemti par kopējo summu 156 658,11 *euro*. No pieņemtajiem lēmumiem::

- lielākā energoefektivitātes nodeva 31 898,72 *euro*;
- mazākā energoefektivitātes nodeva 3067,82 *euro*;
- vidējā energoefektivitātes nodeva 8245,16 *euro*.

Salīdzinājumā ar 2021. gadu piemērotās energoefektivitātes nodevas kopējā summa palielinājusies par 309,31 %. Savukārt nodevas likme par vienu patērēto megavatstundu (MWh) palielinājās par 4,39 %, proti, no 5,69 *euro*/MWh līdz 5,94 *euro*/MWh.

Tāpat Birojs 2022. gadā pieņēma 23 lēmumus par Likuma 10. panta prasību izpildi lielajiem uzņēmumiem, uzliekot par pienākumu sešu mēnešu laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas nodrošināt normatīvo aktu prasību izpildi. No tiem 22 lēmumi kļuva neapstrīdami atbilstoši Administratīvā procesa likuma 76. panta ceturtajai daļai, savukārt 1 lēmums nebija izpildāms sakarā ar faktisko un tiesisko apstākļu maiņu.

Norādāms, ka no pieņemtajiem lēmumiem 1 lēmums netika izpildīts labprātīgi, līdz ar to Birojs minētā lēmuma adresātam piemēroja piespiedu naudu 3000 *euro* apmērā saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 370. pantu.

Vēršam uzmanību, ka saskaņā ar Covid-19 likuma 4. prim panta pirmo daļu (panta redakcija, kas bija spēkā no 2021. gada 18. decembra) komersantiem tika paredzētas tiesības izpildīt normatīvo aktu prasības līdz 2022. gada 30. jūnijam, ja energodokumenta derīguma termiņš bija no 2021. gada 1. janvāra līdz 2022. gada 31. janvārim.

3. Pašvaldības, valsts iestādes un citas atvasinātas publiskas personas

3.1. Likuma prasību izpilde

Likuma 5. panta 2. un 3. daļa noteic, ka valstspilsētu pašvaldībām ir jāievieš un jāuztur sertificētu energopārvaldības sistēmu, valsts iestādēm, novadu pašvaldībām un citām atvasinātām publiskām personām, kuru īpašumā vai valdījumā ir ēkas ar 10 000 kvadrātmetru vai lielāku kopējo references platību, ir jāievieš un jāuztur energopārvaldības sistēmu. Minētā prasības izpilde, kura kopā attiecas uz 72 subjektiem – 7 valstspilsētām, 12 valsts iestādēm, 36 novadu pašvaldībām un 17 citām atvasinātām publiskām personām, bija jānodrošina līdz 2023. gada 31. augustam.

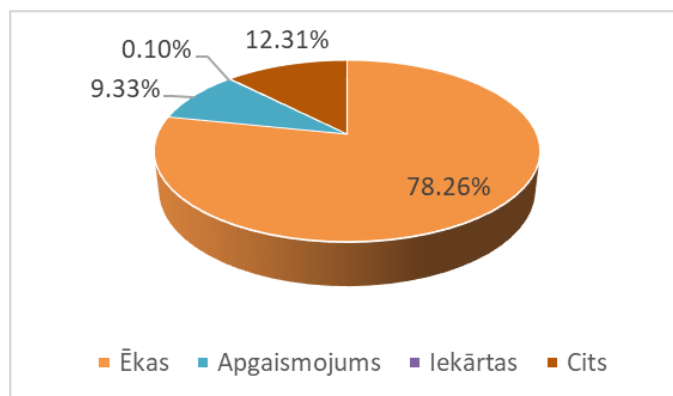
Valstspilsētu pašvaldības pienākumu izpildījušas 100 % apmērā, novadu pašvaldības 47 % apmērā, valsts iestādes 58 % apmērā un citas atvasinātas publiskas personas 35 % apmērā.

Par energopārvaldības sistēmas ieviešanas procesa uzsākšanu un plānoto pienākuma izpildi vēlākā termiņā ziņojuši 12 subjekti, kur atsevišķos gadījumos kā iemesls prasības laicīgai neizpildei minēts cilvēkresursu trūkums (energopārvaldnieka piesaiste), strukturālās izmaiņas, kā arī finansējuma trūkumu. 22 subjekti nav snieguši nekādu informāciju. Papildus informāciju par Likuma 5. panta prasību izpildi skat. pielikumā.

3.2. Enerģijas ietaupījums

Pašvaldībās energopārvaldības sistēmas ieviešanas rezultātā identificēto pasākumu īstenošana 2022. gadā kopā devusi enerģijas ietaupījumus **9,178 GWh** apmērā, kas periodā līdz 2030. gadam veidos kumulatīvo enerģijas ietaupījumu **70,699 GWh**.

Pašvaldībās energoefektivitāti paaugstinoši pasākumi visvairāk tikuši ieviesti kategorijā “Ēkas” (7,182 GWh) (skat. 5. attēlu).

5. attēls. Pašvaldībās ieviesto energoefektivitātes pasākumu enerģijas ietaupījuma sadalījums pēc kategorijām

Valsts iestāžu un citu atvasināto publisko personu ziņotie enerģijas ietaupījumi 2022. gadā (**0,215 GWh**) galvenokārt sasniegti, veicot apgaismojuma nomaiņu un siltummezglu ieregulēšanu. Kumulatīvi šis ietaupījums periodā līdz 2030. gadam veidos **0,247 GWh**. Kopā paziņoto pasākumu ietaupījums apkopots 5. tabulā.

Vienlaikus jānorāda, ka atsevišķās valsts iestādēs sasniegtie enerģijas ietaupījumi tiek uzskaitīti sadaļā pie lielajiem uzņēmumiem un lielajiem elektroenerģijas patērētājiem, ņemot vērā, ka energopārvaldības sistēmas ieviešanu īsteno ēku apsaimniekotājs, kuram šis pienākums ir deleģēts.

5. tab. Energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi un to ietaupījums valsts iestādēs un pašvaldībās

Nr. p. k.	Pasākums	Jauns enerģijas ietaupījums 2022. gadā, GWh
1.	Valsts iestāžu un citu atvasinātu publisko personu energopārvaldības sistēmu ieviešanas rezultātā konstatēto pasākumu īstenošana	0,215
2.	Pašvaldību energopārvaldības sistēmu ieviešanas rezultātā konstatēto pasākumu īstenošana	9,178
KOPĀ:		9,393

4. Energoefektivitātes pienākumu shēma

Atbilstoši šobrīd spēkā esošajam regulējumam⁸ Energoefektivitātes pienākuma shēmas otrais periods nav aktīvs. Līdz ar to enerģijas tirgotājiem nav saistoša prasība ieviest energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus pie saviem galalietotājiem un ziņot par sasniegtajiem enerģijas ietaupījumiem.

Vienlaikus apkopojot informāciju par 2022. gadā brīvprātīgi īstenotajiem un paziņotajiem energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumiem pie galalietotājiem, to enerģijas ietaupījums sasniedz **373,459 GWh**. Ievērojot pasākumu dzīves laiku, kumulatīvi šie ietaupījumi periodā līdz 2030. gadam veidos uzkrājumu **386,857 GWh** apmērā. Sīkāks enerģijas ietaupījumu sadalījums apkopots 6. tabulā.

⁸ Ministru kabineta 2017. gada 25. aprīļa noteikumi Nr. 226 "Energoefektivitātes pienākuma shēmas noteikumi"

6. tab. Brīvprātīgi ziņotais enerģijas ietaupījums no bijušajām Energoefektivitātes pienākumu shēmas atbildīgajām pusēm

Nr. p. k.	Pasākums	Jauns enerģijas ietaupījums 2022. gadā, GWh
1.	Izpratnes veidošanas un informācijas kampaņas, kuras izplata informāciju par energoefektivitāti un enerģijas taupīšanu, un ir adresētas konkrētām mērķgrupām	363,705
2.	Iekārtu uzstādīšana/apgaismojuma nomaiņa	0,683
3.	Atgriezeniskās saites reāllaikā nodrošināšana	9,070
KOPĀ:		373,458

Energoefektivitātes pienākumu shēmas ietvaros brīvprātīgi paziņotais enerģijas ietaupījums 2022. gadā veido 71,1 % no kopējā jauno enerģijas ietaupījumu apjoma. Arī 2021. gadā šādu enerģijas ietaupījumu īpatsvars veidoja būtisku daļu no jauno enerģijas ietaupījumu apjoma, t.i. 75,8 % jeb 408,214 GWh.

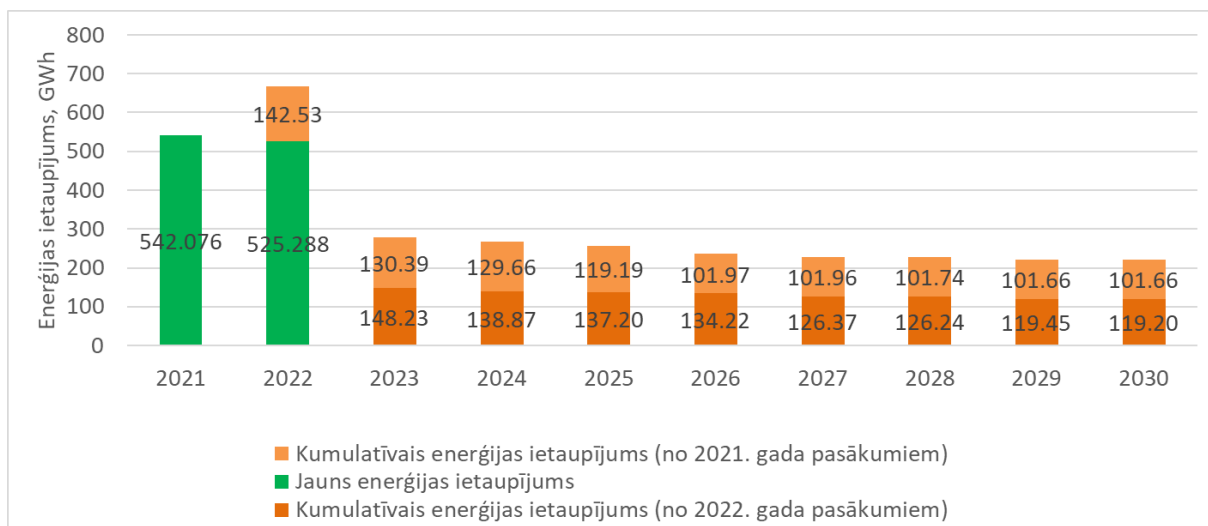
5. Kumulatīvais enerģijas ietaupījums un mērķa izpildes progress

Visu 2022. gadā īstenoto energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu enerģijas ietaupījumu kopsumma ir 525,288 GWh (jaunie ietaupījumi). Dati par enerģijas ietaupījumiem atsevišķās pasākumu grupās apkopoti 7. tabulā.

7. tab. Kopējais jaunais enerģijas ietaupījums 2022. gadā

Nr. p. k.	Pasākumu grupa	Jauns enerģijas ietaupījums 2022. gadā, GWh
1.	Energoefektivitātes politikas pasākumi, kas saņēmuši kādu no atbalsta veidiem	14,328
2.	Lielajos uzņēmumos un lielajos elektroenerģijas patērētājos īstenotie energoefektivitātes pasākumi	126,233
3.	Enerģijas ietaupījumi, ko paziņojuši komersanti, kas zaudējuši lielā uzņēmuma/lielā elektroenerģijas patērētāja statusu	1,876
4.	Energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi un to ietaupījums valsts iestādēs un pašvaldībās	9,393
5.	Brīvprātīgi ziņotais enerģijas ietaupījums no bijušajām Energoefektivitātes pienākumu shēmas atbildīgajām pusēm	373,458
KOPĀ:		525,288

Periodā līdz 2030. gadam 2022. gadā uzskaitītais enerģijas ietaupījums kumulatīvi veidos 1575,058 GWh. Enerģijas ietaupījuma kumulācija atspoguļota 6. attēlā.

6. att. Jaunie un kumulatīvie enerģijas ietaupījumi periodā no 2021. līdz 2030. gadam

Nemot vērā pagājušajā gadā uzskaitīto enerģijas ietaupījumu, šobrīd kopējais enerģijas ietaupījums kopā ar kumulatīvo efektu ir 3147,883 GWh, kas ir 15,4 % no valsts obligātā kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma mērķa⁹.

Atbilstoši Latvijas oficiālās statistikas datiem, Latvijas galapatēriņš 2022. gadā bija 169,891 PJ jeb 47 191,944 GWh. Energoefektivitātes monitoringa sistēmas ietvaros uzskaitītais jaunais enerģijas ietaupījums 2022. gadā veido 1,1 % no Latvijas 2022. gada galapatēriņa.

Līdzīgi kā pagājušajā gada ziņojumā, 6. attēlā redzams, ka 2023. un turpmākajos gados kumulatīvais efekts ir ievērojami mazāks nekā 2022. gadā sasniegtais enerģijas ietaupījums, kas skaidrojams ar to, ka tikuši īstenoti informatīvie pasākumi, kuru dzīves laiks ir 1 gads.

6. Valsts ēkas

Birojs ik gadu sagatavo un publicē valsts institūciju īpašumā, valdījumā un lietošanā esošo ēku sarakstu¹⁰.

Saskaņā ar Direktīvas 2012/27/ES par energoefektivitāti 5. panta prasībām katra dalībvalsts nodrošina, lai, sākot ar 2014. gada 1. janvāri, katru gadu tiktu renovēti 3 % no centrālās valdības īpašumā esošo un izmantojamo ēku kopējās platības, kuras apsilda un/vai dzesē, lai izpildītu vismaz minimālās energoefektivitātes prasības. 3 % mērķi aprēķina, pamatojoties uz centrālās valdības īpašumā esošo un izmantoto ēku, kuru kopējā platība ir lielāka par 250 m², kas katra gada 1. janvārī neatbilst valsts minimālajām energoefektivitātes prasībām. Papildus 3 % mērķa izpildē ir iespējams ieskaitīt jaunas valstij piederošas un centrālās valdības izmantotas ēkas, kas aizstājušas konkrētas divu iepriekšējo gadu laikā nojauktas valsts ēkas vai ēkas, kas vairs netiek izmantotas citu ēku intensīvāka izmantojuma dēļ. Latvijā 3 % mērķi nav iekļautas šādas ēku kategorijas (izņēmumi):

- ēkas, ko oficiāli aizsargā kā daļu no klasificētas vides vai to īpašās arhitektūras un vēsturiskās vērtības dēļ, tiktāl, ciktāl konkrētu minimālo energoefektivitātes prasību izpilde nepieņemami izmainītu to raksturu vai izskatu;
- ēkas, kuras ir bruņoto spēku vai centrālās valdības īpašumā un kalpo valsts aizsardzības mērķiem, izņemot bruņoto spēku un citu valsts aizsardzības iestāžu personālam paredzētas atsevišķas dzīvojamās telpas vai biroja ēkas;
- ēkas, kas kalpo par kulta vietām un ko izmanto reliģiskām darbībām.

⁹ 20 472,02 GWh

¹⁰ atbilstoši Direktīvas 2012/27/ES 5. panta 5. punkta prasībām, saraksts publicēts: <https://www.bvkb.gov.lv/lv/valsts-eku-saraksts>

2022. gadā ir uzskaitītas 594 centrālās valdības ēkas ar kopējo platību 1 288 585 m². Renovācija 2022. gadā veikta 6 ēkām ar kopējo platību 23 177 m². 2023. gada renovācijas mērķis ir izpildīts ar 2020. un 2021. gadā renovēto platību pārpalikumu. 2024. gadam 3 % renovācijas izvirzītais mērķis ir 38 658 m², kura izpilde jau ir nodrošināta ar 2021. gadā renovēto platību pārpalikumu. Vienlaikus 2021. gada renovēto platību pārpalikums 11 564 m² apmērā nevar tikt pārņemts uz nākamajiem gadiem, jo neiekļaujas trīs gadu perioda nosacījumā¹¹.

Kā redzams 8. tabulā salīdzinājumā ar iepriekšējā gadā sagatavoto ziņojumu veikti precizējumi renovētājās platībās par 2020. gadu. Precizējumi veikti, lai nodrošinātu viennozīmīgu renovētās platības ieskaitīšanu renovācijas mērķī atbilstoši renovācijas gadam (ņemot vērā Direktīvas 2012/27/ES 5. panta 3. punkta nosacījumu).

¹¹ Direktīvas 2012/27/ES 5. panta 3. punkts: ja dalībvalsts attiecīgajā gadā renovē vairāk nekā 3 % centrālās valdības ēku kopējās platības, tā papildus renovēto platību var ieskaitīt jebkurā no trim iepriekšējo vai nākamā gadu ikgadējā renovācijas normā.

8. tab. Direktīvas 2012/27/ES 5. panta 1. punkta prasību izpilde

Mērķa periods, gads	Saraksta publicēšanas datums	Kopējā platība atbilstoši ikgadējā valsts ēku saraksta datiem	Renovācijas mērķis, kopējā platība, m ²	Izpildē ieskaitītā renovētā platība, m ²												KOPĀ
				2011. gads	2012. gads	2013. gads	2014. gads	2015. gads	2016. gads	2017. gads	2018. gads	2019. gads	2020. gads	2021. gads	2022. gads	
				21 172	153 550	15 887	34 055	146 188	21 399	7 620	31 692	84 031	98 234	63 769	23 177	700 774
2014	01.01.2014	2 589 322	77 680	21 172	56 508											77 680
2015	01.01.2015	2 496 956	74 909		74 909											74 909
2016	09.07.2015	2 205 847	66 175		22 133	15 887	34 055	16 233								66 175
2017	09.07.2016	1 999 337	59 980					59 980								59 980
2018	09.07.2017	1 910 441	57 313					57 313								57 313
2019	09.07.2018	1 865 090	55 953					12 661	21 399	7 620	26 934					55 953
2020	20.12.2019	1 798 901	53 550							-	4 758	48 792				53 550
2021	01.07.2020	1 862 320	55 870									35 239	20 631			55 870
2022	01.07.2021	1 560 732	46 822										46 822			46 822
2023	24.10.2022	1 477 613	44 328										30 782	13 547		44 328
2024	13.10.2023	1 288 585	38 658											38 658		38 658
2025														-11 564		
Kopā ieskaitīts renovācijas mērķis:				21 172	131 417	15 887	34 055	133 527	21 399	7 620	31 692	84 031	98 234	63 769		631 239
Nav pārņemts uz nākamajiem gadiem, m ² :				0	22 133	0	0	12 661	0	0	0	0	0	11 564		46 358

Secinājumi

1. Kopējais energoefektivitātes monitoringa sistēmas ietvaros Biroja uzskaitītais jaunais enerģijas ietaupījums 2022. gadā ir 525,288 GWh. Kopā ar 2021. gada ietaupījumiem periodā līdz 2030. gadam kumulatīvais enerģijas ietaupījums veidos 3147,883 GWh (15,4 % no valsts obligātā 2030. gada mērķa).
2. 2021. un 2022. gadā jaunie enerģijas ietaupījumi ir līdzvērtīgi, tas ir, 2021. – 542,076 GWh, 2022. – 525,288 GWh. Pieņemot, ka arī turpmākajos gados enerģijas ietaupījumi saglabāsies līdzvērtīgā apjomā, var prognozēt, ka energoefektivitātes monitoringa sistēmas ietvaros uzskaitītais enerģijas ietaupījums 2030. gadā kumulatīvi varētu veidot apmēram 40 % no valsts obligātā 2030. gada mērķa.
3. ERIS ieviešana ļāvusi palielināt ikgadējo pārskatu par ieviestajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem iesniegšanu par 73 % salīdzinājumā ar situāciju pirms ERIS ieviešanas 2022. gadā. Tukšo pārskatu (gadījumos, kad pārskata gadā nav īstenoti energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi) īpatsvars veido 32 % no kopējā ikgadējo pārskatu skaita.
4. Kopējais lielo uzņēmumu un lielo elektroenerģijas patērētāju skaits ik gadu svārstās nelielā apmērā, bet kopumā ir stabils (2019. gadā – 1184; 2020. gadā – 1196; 2021. gadā – 1172; 2022. gadā – 1184).
5. Attiecībā uz enerģijas ietaupījumiem 2022. gadā lielos uzņēmumos un lielos elektroenerģijas patērētājos ir sasnieguši un pārsniedzuši par 22 % lielākus enerģijas ietaupījumus nekā 2021. gadā. Vienlaikus, enerģijas ietaupījumu apjomā, aplūkojot pēdējo gadu datus, nav vērojama konkrēta (lejupejoša, augšupejoša, nemainīga) tendence. (2019. gadā – 209,479 GWh; 2020. gadā – 114,25 GWh; 2021. gadā – 103,326 GWh; 2022. gadā – 126,233 GWh).
6. Pašvaldību un valsts iestāžu ziņotie enerģijas ietaupījumi 2022. gadā salīdzinājumā ar 2021. gadu ir par gandrīz 25 % lielāki (2021. gadā - 7,519 GWh; 2022. gadā - 9,393 GWh). Šajā sektorā no 72 subjektiem Likumā noteikto pienākumu attiecībā uz energopārvaldības sistēmas ieviešanu Pārskata sagatavošanas brīdī ir izpildījuši tikai puse (51,4 %), tādējādi šī sektora kopējais devums enerģijas ietaupījumos neatbilst savu potenciālu.
7. Energoefektivitātes pienākumu shēmas ietvaros šobrīd spēkā esošais regulējums nenosaka pienākumu attiecībā uz otro saistību periodu (2021. gada 1. janvāris līdz 2025. gada 31. decembris). Līdz ar to 2022. gadā šī pasākuma ietvaros tāpat kā 2021. gadā ir tikai tādi enerģijas ietaupījumi, kuri paziņoti pēc brīvprātības principa. Šo enerģijas ietaupījumu īpatsvars 2022. gada jaunajos enerģijas ietaupījumos ir 71,1 % (2021. gadā - 75,8 % jeb 408,214 GWh).
8. Attiecībā uz 3 % renovācijas mērķa izpildi, renovācija 2022. gadā veikta 6 ēkām ar kopējo platību 23 177 m². 2023. gada renovācijas mērķis ir izpildīts ar 2020. un 2021. gadā renovēto platību pārpalikumu. 2024. gadam 3 % renovācijas izvirzītais mērķis ir 38 658 m², kura izpilde jau ir nodrošināta ar 2021. gadā renovēto platību pārpalikumu.

PIELIKUMS

ENERGOEFEKTIVITĀTES LIKUMA 5. PANTA PRASĪBU IZPILDE

Nr.	Nosaukums	PRASĪBAS IR IZPILDĪTAS		PRASĪBAS NAV IZPILDĪTAS
		Ieviesta sertificēta energo-pārvaldības sistēma	Ieviesta energo-pārvaldības sistēma	
VALSTSPILSĒTU PAŠVALDĪBAS (100 % izpilde)				
1.	Daugavpils valstspilsēta	✓		
2.	Jelgavas valstspilsēta	✓		
3.	Jūrmalas valstspilsēta	✓		
4.	Liepājas valstspilsēta	✓		
5.	Rēzeknes valstspilsēta	✓		
6.	Rīgas valstspilsēta	✓		
7.	Ventspils valstspilsēta	✓		
KOPĀ		7	-	-
NOVADU PAŠVALDĪBAS (47 % izpilde)				
1.	Alūksnes novads	✓		
2.	Bauskas novads	✓		
3.	Jēkabpils novads	✓		
4.	Līvānu novads	✓		
5.	Madonas novads	✓		
6.	Tukuma novads	✓		
7.	Valmieras novads	✓		
8.	Dobeles novads		✓	
9.	Gulbenes novads		✓	
10.	Ādažu novads		✓	
11.	Ķekavas novads		✓	
12.	Preiļu novads		✓	
13.	Rēzeknes novads		✓	
14.	Salaspils novads		✓	
15.	Saulkrastu novads		✓	
16.	Smiltenes novads		✓	
17.	Talsu novads		✓	
18.	Dienvidkurzemes novads			×
19.	Jelgavas novads			×
20.	Limbažu novads			×
21.	Ludzas novads			×
22.	Mārupes novads			×
23.	Ogres novads			×
24.	Ropažu novads			×
25.	Valkas novads			×
26.	Aizkraukles novads			×
27.	Augšdaugavas novads			×
28.	Balvu novads			×
29.	Cēsu novads			×
30.	Krāslavas novads			×
31.	Kuldīgas novads			×
32.	Olaines novads			×
33.	Saldus novads			×
34.	Siguldas novads			×
35.	Varakļānu novads			×

Nr.	Nosaukums	PRASĪBAS IR IZPILDĪTAS		PRASĪBAS NAV IZPILDĪTAS
		Ieviesta sertificēta energo-pārvaldības sistēma	Ieviesta energo-pārvaldības sistēma	
36.	Ventspils novads			×
	KOPĀ	7	10	19
VALSTS IESTĀDES (58 % izpilde)				
1.	Finanšu ministrija	✓		
2.	Labklājības ministrija	✓		
3.	Veselības ministrija	✓		
4.	Zemkopības ministrija	✓		
5.	Aizsardzības ministrija		✓	
6.	Izglītības un zinātnes ministrija		✓	
7.	Tieslietu ministrija		✓	
8.	Ekonomikas ministrija			×
9.	Iekšlietu ministrija			×
10.	Kultūras ministrija			×
11.	Satiksmes ministrija			×
12.	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija			×
	KOPĀ	4	3	5
CITAS ATVASINĀTAS PUBLISKAS PERSONAS (35 % izpilde)				
1.	Rīgas Stradiņa universitāte	✓		
2.	Agroresursu un ekonomikas institūts		✓	
3.	Elektronikas un datorzinātņu institūts		✓	
4.	Rīgas Tehniskā Universitāte		✓	
5.	Daugavpils Universitāte		✓	
6.	Ventspils brīvostas pārvalde		✓	
7.	Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte			×
8.	Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija			×
9.	Latvijas Universitāte			×
10.	Liepājas speciālās ekonomiskās zonas pārvalde			×
11.	Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs			×
12.	Latvijas Mākslas akadēmija			×
13.	Latvijas Zinātņu akadēmija			×
14.	Nacionālais botāniskais dārzs			×
15.	Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija			×
16.	Rīgas brīvostas pārvalde			×
17.	Ventspils Augstskola			×
	KOPĀ	1	5	11